

קום רבי אבא לחדש דבְּרֵי תוֹרָה, דאמרת בַּחבוּרָא קְדָמָא. פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה מב) שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ תְּהַלְתּוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְגו'. כְּמָה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁחֲדוּהוּ שְׁלֵהֶם וְתִשְׁבַּחַת שְׁלֵהֶם אֵינָה אֵלָא (לשׁתף אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁכֶּף וְכו') בּוּ. שֶׁכֶּף שְׁנִינּוּ, כָּל חֲדוּהָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא מִשְׁתַּפִּי בָּהּ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (וּשְׁכִינְתּוֹ), אֵינָה חֲדוּהָ. וְעַתִּיד הוּא סְמָאֵל וְכָל סִיעֲתוֹ לְקַטְרֵג לְאוֹתָהּ חֲדוּהָ, (יחזק) וְיִשְׂאָר בְּצַעַר וּבְכִי, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁתַּתֵּף בְּאוֹתוֹ הַצַּעַר.

אֲבָר מִי שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ בְּחֲדוּתוֹ, אִם יָבֵא מְקַטְרֵג לְקַטְרֵג בְּאוֹתָהּ חֲדוּהָ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ מִשְׁתַּתֵּף בְּאוֹתוֹ צַעַר. מַה כְּתוּב בּוֹ? (שם טו) בְּכָל צָרְתֶם לֹא צַר. וּבְמָה? מִשּׁוֹם שֶׁעֲמֹו אֲנָכִי בְּצָרָה.

וּמִנֵּינן לָנוּ שִׁישׁ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ בְּחֲדוּתָם? (מִשּׁוֹם שְׂאִינָה שְׂמֻחָה, אֵלָא בְּשִׂתּוֹת שְׁלוֹ מֵאֲלוֹ) שְׁכַתּוּב (תהלים קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעַשְׂוֹ. אוֹתָהּ חֲדוּהָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָה, אֵלָא בְּעַשְׂוֹ. בְּעַשְׂוֹ?! בְּעוֹשׂוֹ צָרִיף לֹא לְכַתּוּב! אֵלָא אֵלֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ, וְאָבִיו וְאָמוֹ. שְׂאֵף עַל גֵּב שְׂמֵתוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקְרֵם מִגֵּן עֵדֶן וּמִבְּיָאֵם עֲמֹו לְאוֹתָהּ חֲדוּהָ, לְקַחַת חֵלֶק שֶׁל חֲדוּהָ עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (איוב מ) הַעֲשׂוּ יַגֵּשׁ חֲרָבוֹ.

דְּבַר אַחַר בְּעַשְׂוֹ - מִשּׁוֹם שֶׁכֶּן אָדָם נֶעֱשֶׂה בְּשִׂתּוֹת אִישׁ וְאִשָּׁה וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב (בראשית א) נֶעֱשֶׂה אָדָם, בְּשִׂתּוֹת. שְׁשִׁנּוּ, שְׁלֵשָׁה אֲמָנִים

קוּם רַבִּי אַבָּא, לְחֲדָשָׁא מִלִּין דְּאוּרִייתָא, דְּאִמְרַת בַּחבוּרָא קְדָמָא. פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה מב) שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ תְּהַלְתּוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְגו'. כְּמָה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּחֲדוּהָ דְלַהוֹן וְתוּשְׁבַחְתָּא דְלַהוֹן, לָאו אִיהוּ אֵלָא (ס"א לְשַׁתְּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה בְּהוּא דְחֲבִי וְכו') בִּיהַ. דְּהֲכִי תְנִינָן, כָּל חֲדוּהָ דְיִשְׂרָאֵל דְלֹא מִשְׁתַּתֵּפִי בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׁכִינְתָּיה), לָאו אִיהוּ חֲדוּהָ. וְזַמִּין אִיהוּ סְמָאֵל וְכָל סִיעֲתָא דִּילִיהּ לְקַטְרֵגָא לְהַהוּא חֲדוּהָ, (ס"א וְאִתְחִזֵּר) וְאִשְׁתַּאֲרַר בְּצַעַרָא וּבְכִיָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אִשְׁתַּתֵּף בְּהַהוּא צַעַרָא.

אֲבָר מֵאֵן דְּשַׁתִּיף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה בְּחֲדוּהָ דִּילִיהּ, אִם יִיתִי מְקַטְרֵגָא לְקַטְרֵגָא בְּהַיָּא חֲדוּהָ. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה מִשְׁתַּתֵּף בְּהַהוּא צַעַרָא. מַה כְּתוּב בִּיהַ (ישעיה טו) בְּכָל צָרְתֶם לֹא צַר. וּבְמָאִי. בְּגִין (תהלים צא) דַּעֲמֹו אֲנָכִי בְּצָרָה.

וּמִנֵּינן, דְּאִית לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה בְּחֲדוּהָ דְלַהוֹן.

(בְּגִין דְּלֹאוּ אִיהוּ חֲדוּהָ, אֵלָא בְּשׂוֹתְפּוֹת דִּילִיהּ מֵאֲלוֹ) דְּכַתְּיב, (שם קמט) יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשְׂוֹ. הַהוּא חֲדוּהָ דְיִשְׂרָאֵל לָאו אִיהוּ, אֵלָא בְּעוֹשְׂוֹ. בְּעוֹשְׂוֹ, בְּעוֹשׂוֹ מִיבְעִי לִיהַ. אֵלָא אֵלִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה, וְאָבִיו וְאָמוֹ, דְּאֵף עַל גֵּב דְּמִיתוּ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲעַקְר לֹון מִגֵּן עֵדֶן, וְאִיתִי לֹון עֲמִיהּ לְהַהוּא חֲדוּהָ, לְנִטְלָא חוּלְקָא דְחֲדוּהָ עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (איוב מ) הַעֲשׂוּ יַגֵּשׁ חֲרָבוֹ.

דְּבַר אַחַר בְּעוֹשְׂוֹ, בְּגִין דְּבַר נֶשׂ אֲתַעְבִּיד בְּשׂוֹתְפּוֹת, גְּבָרָא וְאִתְתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל רְזָא דָּא כְּתוּב, (בראשית א) נֶעֱשֶׂה אָדָם, בְּשׂוֹתְפּוֹ. דְּתְנִינָן, תְּלַת אֲמָנִין עֲבִד קְדָשָׁא בְּרִיךְ

עשה הקדוש ברוך הוא להוציא מהם עולם, ואלו הם: השמים, והארץ, והמים. וכל אחד שמש יום אחד, וחרו כמקדם.

יום ראשון הוציאו השמים אמנות שלהם, שכתוב (ש) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. יום שני הוציאו המים אמנות למעשה, שכתוב (ש) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. עלו חצי מים למעלה, וחצי מים נשארו למטה. ואלמלא כף שהמים נפרדו, העולם לא היה עומד. יום שלישי עשתה הארץ והוציאה כמו שצותה, שכתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב, וכתוב ותוצא הארץ דשא וגו'. עד כאן כל אמנות משלשה אלה הוציאו אמנותו, ועשו מה שהצטוו. נשארו שלשה ימים אחרונים. יום רביעי הצטוו אמן ראשון לעשות אמנותו, שכתוב ויאמר אלהים יהי מארת וגו', והינו שמים. ביום החמישי הוציאו המים, שהוא אמנות אחרת, שכתוב ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'. ביום הששי עשתה הארץ אמנותה, שכתוב ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו'.

בין משלשת האמנים האלה השלימו מעשיהם, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אמנות אחת יש לי לעשות, והוא אדם. התחברו כאחד, ואני עמכם, נעשה אדם. גוף שלכם, ואני אהיה שפת עמכם ונעשה אדם. כמו שבתחלה היה בשתפות, גם אחר כך פן. אבא - שבו עושה מעשה השמים ומעשה המים, והאשה - שהיא אמן שלישי כמו הארץ, והקדוש ברוך הוא שהשתתף יחד אתם. ועל סוד זה כתוב בעשיו.

הוא, לאפקא מנהון עלמא, ואלין אינון: שמיא, וארעא, ומיאי. וכל חד שמש חד יומא, ואהדרו כמלקדמין.

יומא קדמאה, אפיק שמיא אומנותא דיליה, דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. יומא תניינא, אפיקו מיא אומנותא לעבידתא, דכתיב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. אסתלקו פלגא מיא לעילא, ופלגא מיא לתתא אשתארו. ואלמלא כף דמיא אתפרשו, עלמא לא הוה קאים. יומא תליתאה, עבידת ארעא ואפיקת כמה דאתפקדת, דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב, וכתיב ותוצא הארץ דשא וגו'.

עד הכא כל אומנא מאלין תלתא, אפיק אומנותא דיליה, ועבדו מה דאתפקדו. אשתארו תלת יומין אחרנין. יומא ד', אתפקד אומנא קדמאה למעבד אומנא דיליה, דכתיב ויאמר אלהים יהי מארת וגו', והיינו שמים. ביומא חמשאה, אפיקו מיא דאיהו אומנא אחרא, דכתיב ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'. ביומא שתיתאה, עבדת ארעא אומנותא דילה, דכתיב ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו'.

בין דתלת אמנין אלין אשלימו עובדיהו. אמר לון קדשא בריך הוא, אומנותא חדא אית לי למעבד, ואיהו אדם. אתחברו כחדא, ואנא עמכון, נעשה אדם, גופא דלכון, ואנא אהא שותפו עמכון, ונעשה אדם. כמה דבדקדמיתא הוה בשותפו, הכי נמי לבתר. אבא, דביה עביד עבידתא דשמיא, ועבידתא דמיא, ואתתא, דאיהו אומנא תליתאה, פגוונא דארעא. וקודשא בריך הוא דאשתתף בהדיהו. ועל רזא דא כתיב בעושיו.